

staatsregtelijken zin." ¹⁾ Ja zoo alleen wordt ook op het erf der wetenschap de vrijheid verkregen. Slechts wie zich door den Zone Gods laat overwinnen, kan zich in den moed verheugen om alles te onderzoeken, en naar niets te zoeken dan naar de Waarheid alleen.

Tal van rechtsgeleerden hier te lande binden zonder aarzelen schier de Gereformeerde kerken met onverbreekbaren band aan eene regeling van bestuur, uit eene haar opgedrongen en met haar wezen strijdige organisatie voortgekomen ²⁾, en doen zoo het stoffelijk kerkegoed verloren gaan voor wie, door met dat verband te breken, te duidelijker toonen recht op dat goed

Dr. J. W. Gunning meende in 1885 dat hij zich op Groen van Prinsterer, als voorstander van het beginsel der saecularisatie van de wetenschap, beroepen kon. Intusschen zegde hij nadere toetsing zijner meeningen toe, indien hem blijken mocht, dat Groen juist de tegenstelling verdedigd had. Zie hierover mijn *Voorheen en Thans*, bl. 99 en vlgg. Hier heeft men niet het eenige geval, waarin aan Groen iets in de pen gegeven wordt, waaraan hij nimmer dacht. Eene merkwaardige proeve daarvan vindt men in een geschriftje van den predikant César Segers, *De rechtsbevoegdheid der bijzondere gemeenten* enz. Op bl. 31 leest men omtrent de organisatie der Ned. Hervormde kerk van 1816: „Dat de bezwaren door de Classis Amsterdam en enkele andere ingediend, hooghartig van de hand werden gewezen, wordt thans wel door iedereen erkend, maar ontnemt dit iets aan het eit door Groen van Prinsterer zelf, zeker een historiekennner en rechtsgeleerde van naam, en wiens onpartijdigheid niet in twijfel is te trekken, geconstateerd, dat de organisatie met *bijna algemeene goedkeuring en lijdelijkheid* is ontvangen?"

In *De rechtsbevoegdheid onzer plaatselijke kerken* door Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman en Dr. F. L. Rutgers, tweede uitgave, blz. 104 noot 1, wordt het bovenstaande aangehaald, en dan gezegd: „De Schrijver citeert de plaats waar Groen dit „constateerde" niet. Bedoelt hij § 982 van het „Handboek der Geschiedenis van het Vaderland?" Daar lezen wij iets dergelijks, edoch met eenige kleine afwijkingen, die zoowat tot het omgekeerde leiden van hetgeen Ds. César Segers beweert. Dáár toch staat, dat „de groote meerderheid der leeraars en ook het ligchaam, aan hetwelk van Regeringswege de behartiging der Kerkbelangen opgedragen werd, met bijkans algemeene goedkeuring of lijdelijkheid, de regten der Kerk, wier uitoefening tot haar pligten behoort, aan inbreuk van het Gouvernement prijs gaf." En hoezeer de Schrijvers daarop volgen doen: „Wij hopen, ter wille van het vertrouwen op de waarheidsliefde van Ds. Segers, dat hij zal kunnen aantoonen, dat de heer Groen ook gezegd (heeft) wat hij meedeelt," heeft Ds. Segers het beter geacht, dit punt verder onbesproken te laten.

¹⁾ Groen van Prinsterer, *Ned. Ged.*, dl. V, bl. 267.

²⁾ Volgens den predikant Mensinga ademde de organisatie van 1816 eenen onnederlandschen, onprotestantschen geest van kerkrecht. Ik wees hierop in *Het Reglement van '52*, bl. 111.